

SNARRÓTTIN

SAMTÖK UM SKAÐAMINNKUN & MANNRÉTTINDI

Snarróttin fagnar frumvarpinu um afglæpavæðingu á neysluskömmtum, sem gengur út að gera vörslu og kaup á neysluskömmtum af öllum vímuefnum refsilausa. Félagið hefur í umsögnum sínum um skyld frumvörp hvatt ráðuneyti og þingheim til að beita sér fyrir slíkri réttarbót og fært meðal annars rök fyrir því að refsingar í garð notenda vímuefna, hvort sem þeir glíma við vímuefnavanda eða ekki, hafa ekki skilað þeim árangri sem vonast var eftir. Formleg viðurkenning heilbrigðisráðuneytisins á því að refsistefna í vímuefnamálum sé ekki gagnreynd nálgun og að frekar eigi að huga að skaðaminnkun og aðstoð til notenda er mikið framfaraskref.

Snarróttin vill þakka heilbrigðisráðherra og starfsfólki í heilbrigðisráðuneytinu fyrir að taka þetta mikilvæga skref og vonar að með því sé hægt að snúa frá þeirri bann- og refsistefnu sem tíðkast hefur í áratugi og hefja fyrstu skrefin í átt að vímuefnastefnu sem byggist á vísindum, mannréttindum og skaðaminnkun.

Snarróttin hefur skilað inn umsögn um áform ráðuneytisins um frumvarp er varðar afglæpavæðingu á neysluskömmtum og miðað við fyrirliggjandi drög virðist sem að komið sé til móts við flestar þær ábendingar sem félagið setti fram í þeirri umsögn. Snarróttin fagnar því og telur sér í lagi afar mikilvægt að skýrt er að kaup á neysluskömmtum skulu ekki vera refsiverð. Þar með eru líkurnar á því að lögreglan hafi lagalegt svigrúm til að hafa afskipti af notendum vegna gruns um að hafa keypt vímuefni ólöglega lágmarkuð. Einnig fagnar félagið að lagabreytingin nái jafnframt til lyfseðilskyldra lyfja sem eru heimiluð í læknisfræðilegum og vísindalegum tilgangi, sbr. 3. gr. laga um ávana- og fíkniefni. Með þessum tveimur viðbótum nær frumvarpið nú yfir hópinn sem glímur við þyngsta vímuefnavandann á Íslandi, en sá hópur er

líklegur til að vera háður lyfseðilskyldum lyfjum og nota þau efni um æð. Jafnframt eru einstaklingar sem glíma við þungan vímuefnavanda útsettari fyrir afskiptum lögreglunnar.

Snarrótin telur þó mikilvægt að benda á eftirfarandi tvö atriði er varða frumvarpið sem eftir standa:

- Það er jákvætt að kveðið er á um það að ráðherra setur reglugerð um magn löglegra neysluskammta í samráði við notendur. Í greinargerð er hins vegar gert ráð fyrir að í notendasamráði eigi sæti fulltrúi velferðarþjónustu, fulltrúi lögreglunnar, fulltrúi ráðuneytis heilbrigðisþjónustunnar og fulltrúi frjálsra félagasamtaka. Snarrótin telur mikilvægt að tryggt verði með beinum hætti að notendur vímuefna og einstaklingar sem glíma við þungan vímuefnavanda verði hluti af þessu notendasamráði. Félagið er meðvitað um að formleg samtök vímuefnanotenda eru ekki starfrækt hér á landi (líkt og tíðkast víða erlendis) og að því þurfi að finna annars konar leið til að bjóða notendum sæti í hópnum. Snarrótin vill leggja fram þá tillögu að notendum verði boðin sæti í gegnum fulltrúa félagasamtaka og fulltrúa velferðarþjónustu. Út frá því er nauðsynlegt að fleiri en einum félagasamtökum verði boðið sæti í hópnum til að ná inn notendum með breiða og ólíka reynslu af refsistefnunni og fjölbreytari hugmyndir um hvaða magn af ávana- og fíkniefnum getur talist til eigin nota. Snarrótin vill því leggja til að fulltrúar í hópnum verði eftirfarandi: Fulltrúi og notandi velferðarþjónustu, fulltrúar og notendur frjálsra félagasamtaka (fleirtala), fulltrúi lögreglunnar og fulltrúi ráðuneytis heilbrigðismála. Með þessu skipulagi er hægt að tryggja og hámarka líkurnar á notendasamráði við gerð reglugerðarinnar, ásamt því að tryggja notendasamráð í framtíðinni þegar endurskoða þarf reglugerðina eins og með tilliti til nýrra efna á vímuefnamarkaðnum.

- Þó greinargerð með frumvarpinu sé ítarleg og vel rökstudd þá mætti þar vera markvissari umfjöllun um þá skaðsemi sem núgildandi vímuefnastefna veldur. Þá stefnubreytingu að gera vörslu og kaup á neysluskömmtum refsilausa má nefnilega hæglega rökstyðja, ekki eingöngu út frá því að „refsingar hafa lítil sem engin áhrif til breytingar á hegðun einstaklinga“ heldur að auki út frá því að refsistefna veldur beinlínis skaða í sjálfu sér. Slík stefna veldur því að fólk með vímuefnavanda færir enn frekar út á jaðarinn í samfélaginu, á erfiðara með að leita sér aðstoðar innan félagsþjónustunnar og heilbrigðiskerfisins og þarf að leggja á sig aukna vinnu og kostnað við að útvega sér nýja neysluskamma ef efnin sem það er háð eru gerð upptæk. Allt leiðir þetta síðan af sér samfélagslegan kostnað og skaða sem koma má í veg fyrir með því að hætta að refsa fólki fyrir að vera með virkan vímuefnavanda. Með öðrum orðum mætti ganga enn lengra en gert er í því að rökstyðja það fyrir þeim þingmönnum sem munu koma til með að taka afstöðu til frumvarpsins af hverju núverandi vímuefnastefna er skaðleg og hvers konar skaðaminnkun og ávinningur felst í því að snúa frá henni.

Snarrótin lýsir sig aftur fúsa til samstarfs við heilbrigðisráðuneytið varðandi áframhaldandi vinnslu á frumvarpinu. Fulltrúar félagsins eru tilbúnir að hitta starfsfólk ráðuneytis eða ráðherra til frekari viðræðna um sjónarmið félagsins. Snarrótin er jafnframt tilbúin til að úthluta fulltrúa og notenda úr sínum röðum til að taka sæti í reglugerðarhópnum varðandi hvaða magn ávana- og fíkniefna getur talist til eigin nota samkvæmt lögum, yrði þess óskað af ráðuneytinu.